

Stanislav Kotlár

(253041)

Pasáž Alfa

„Najmete-li byt v obyč. a obch. domech ALFA PASSAGE, Brno, ul. Jánská-Poštovská, bydlíte pohodlně“ praví dobovím reklamním sloganem. A v téhle práci si přiblížíme, proč tomu tak bylo a jestli ten slogan nebyl klamavý.

Pasáž Alfa, též Palác Alfa, jak se někde uvádí, se nachází v samém centru Brna, na rohu ulic Poštovské (přímo naproti budovy České pošty) a Jánské, pár metrů od náměstí Svobody. Tato stavba, započata rokem 1931, dokončena rokem 1937 (ovšem může plést mozaika ve vchodu z ulice Poštovská, kde jsou vepsány roky 1931 a 1932, avšak byly už zprovozněny některé prostory, jako kino a malá část obchodní pasáže, celá obchodní pasáž byla přístupná až roku 1934), leží na dvou pozemcích někdejších šlechtických domů. Nutno dodat, že celý komplex Alfa je složen ze čtyř jednotek s vlastním železobetonovým skeletem, a že umožňuje též průchod přímo na náměstí Svobody

V době svého vzniku patřila tato funkcionalistická stavba k nejkontroverznějším budovám Brna, což dokazuje především pozdržování stavebních prací ze strany města (aneb v každé době jsou stále stejné problémy), avšak asi ne natolik, jako budova Moravské banky na náměstí Svobody, která byla postavena ještě o rok dříve, než byla započata stavba pasáže Alfa. V dostupných materiálech můžeme najít, že za původními plány stojí proslulý architekt brněnského funkcionalismu, Bohuslav Fuchs, na zadání požadavků stavitele Františka Hrdiny. Ten pak předal Fuchsově návrh svému týmu, který celý návrh přetvořil. Avšak mnoho se z Fuchsových plánů nepozměnilo a zachoval se jeho typický rukopis, například změkčení, zjemnění hran, linií. Ovšem na interiérech se podíleli i další architekti, jakožto Norbert Troller, autor obchodního domu Vichr, který se postaral o Kavárnu Alfa (bohužel nedokáží říci, co je dnes v tomhle prostoru, v materiálech je

psáno o Raiffeisenbank, ale ta už tam není.) a kino Alfa, zde v dnešní době sídlí HaDivadlo. Stavebním architektem byl posléze Karel Bezrouk.

Alfa Pasáž je jedenáctipodlažní stavba, jak už bylo výše uvedeno, složena ze čtyřech samostatných jednotek, a to ze tří domů a jednoho dvoj-domu. Ve své době se jednalo o nejvyšší stavbu v centru Brna. Horní patra jsou řešena terasovitě, zakončena rovnou střechou, která je pokryta térovým papírem s izolační vrstvou. (později přelito asfaltem, protože podmínky funkcionalistických staveb byly vymyšleny pro teplé středomořní oblasti, nikoliv pro oblasti, kde napadne několik centimetrů sněhu, který se dlouho drží. S těmito problémy se potýkala většina funkcionalistických staveb b Brně) Členění hladké fasády Alfa pasáže v horizontální pásy je daleko zřetelnější, než svislé rozdělení samostatných jednotek. Dělicí příčky jsou proto při letném pohledu téměř neviditelné, protože vertikálna byla potlačena opaxitovým (což je tradiční český sklářský výrobek, ve své době velice luxusní materiál, celkem drahý, často právě používaný na fasádách funkcionalistických staveb, viz Moravská banka na náměstí Svobody) obložním a pásovými okny, které bílé sklokeramické pláty v masivních železných rámech vizuálně prodlužují. Avšak horní patra, tedy terasy, jsou pokryty vápencocementovou omítkou. Celá budova, jak již tomu bývalo v této době zvykem, všechny nosné prvky jsou řešeny železobetonem, stejně tak stropy.

Vnitřní prostory pasáže jsou vyvedeny v chromu, betonu a mramoru, obchody a jejich výlohy jsou sjednoceny v jednom stylu. Vnitřní prostory této pasáže jsou díky konstrukčnímu řešení domu a prosklenému stropnímu železobetonovému roštu osvětleny během dne venkovním světlem.

Pasáž Alfa je v Brně ojedinělou stavbou, která kombinovala bytové prostory (téměř 180 bytových jednotek), čímž ve své době excelentně řešila bytovou otázku, nákupní prostory, restaurační zařízení, prostory pro zábavu a taky podzemní garáže, které byly dříve jako sklepy nájemníků, neb s auty asi v té době nebyl takový problém, jako dnes. Dále zde byly prádelny a podobné prostory nezbytné pro pohodlný život, takže se jednalo o velice luxusní bydlení. Komplexní projekt, který v dnešní době jen tak nenajdeme. Cítíme zde socialistické nuance modernistické architektury, kterých by rádo dosáhlo i spousta dnešních architektů, avšak na

druhou stranu drahé materiály a okázalost celé stavby zároveň tyto ambice zadupává. Přesto, nebo právě proto, se jedná o jedinečnou stavbu v srdci města Brna, na kterou můžeme být po právu hrdi. A tu je škoda, že z celé stavby je jen památkově chráněna fasáda a uvnitř budovy se může dělat téměř cokoliv (např. velice necitlivé rekonstrukce, které se dotkly především výtahů) a celkový stav této budovy je značně žalostný.

Literatura:

KUČA, Karel. *Památky Brna*, Brno 1991

KUDĚLKA, Zdeněk. *O nové Brno: brněnská architektura 1919-1939: katalog I.*, Brno 2000

ZATLOUKAL, Pavel. *Česká republika- architektura XX. století . Díl I., Morava a Slezsko*, Praha 2005